

Datum van
inontvangstneming

:

11/05/2017

Zaak C-167/17

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

3 april 2017

Verwijzende rechter:

Supreme Court (Ierland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

23 maart 2017

Verzoekende partij:

██████████

Verwerende partij:

An Bord Pleanála

Andere partijen in de oorspronkelijke procedure maar niet in het hoger beroep:

Sligo County Council

Moloney and Matthews Animal Collections Limited

SUPREME COURT

[OMISSIS]

IN DE ZAAK TUSSEN

████████████████████

VERZOEKER

EN

AN BORD PLEANÁLA

VERWEERDER

EN

SLIGO COUNTY COUNCIL AND

MOLONEY AND MATTHEWS ANIMAL COLLECTIONS LIMITED

ANDERE PARTIJEN

**BESLISSING VAN [23 MAART 2017] TOT HET STELLEN VAN
PREJUDICIËLE VRAGEN AAN HET HOF VAN JUSTITIE VAN DE
EUROPESE UNIE KRACHTENS ARTIKEL 267 VAN HET VERDRAG
[BETREFFENDE DE WERKING VAN DE EUROPESE UNIE]**

[Overzicht van de stappen in de nationale procedure in het geschil] [OMISSIS]
[Or. 2] [Or. 3] [OMISSIS]

[OMISSIS] [Or. 4]

[OMISSIS] In aanmerking nemend dat de feiten en de procedure zijn zoals uiteengezet en opgenomen in de bijgevoegde beslissing tot verwijzing

Voorts in aanmerking nemend dat de rechter van oordeel is dat de beslechting van de geschilpunten tussen partijen in dit hoger beroep vragen opwerpt over de juiste uitlegging van enkele Unierechtelijke bepalingen, oorspronkelijk artikel 10 bis van richtlijn 85/337/EEG zoals ingevoegd bij richtlijn 2003/35/EG, thans artikel 11 van de gecodificeerde richtlijn 2011/92/EU (de inspraakrichtlijn)

HEEFT DE SUPREME COURT BESLOTEN om de [vragen zoals uiteengezet in de verwijzingsbeslissing hieronder in de punten 4.6, 4.13 en 4.19, herhaald in paragraaf 5] krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie [OMISSIS] voor te leggen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie:

[OMISSIS] [Or. 5]

en wordt het [OMISSIS] Hof van Justitie verzocht daarover bij wijze van prejudiciële beslissing uitspraak te doen

EN WORDT GELAST dat de verdere behandeling van dit hoger beroep wordt geschorst totdat het [OMISSIS] Hof van Justitie een prejudiciële beslissing heeft gegeven [OMISSIS] of tot een tussentijdse nieuwe beslissing

[OMISSIS] [Or. 6]

DE SUPREME COURT

■■■■■
[OMISSIS]

tussen:

■■■■■

verzoeker

en

An Bórd Pleanála

verweerder

en

Sligo County Council en Matthews Animal Collections Limited

andere partijen in de procedure

(in de oorspronkelijke procedure, maar niet in het hoger beroep)

Verwijzingsbeslissing van de Supreme Court van [23 maart 2017].

1. Inleiding

1.1 De Supreme Court heeft besloten om het Hof van Justitie krachtens artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) enkele vragen te stellen in verband met de gevolgen van richtlijn 2003/35/EG (hierna: „inspraakrichtlijn”) voor de kosten die verzoeker/appellant (■■■■■ eventueel dient te betalen aan verweerder (An Bórd Pleanála; Ierse raad voor ruimtelijke ordening) vanwege een door ■■■■■ vergeefs aanhangig gemaakte procedure.

2. Procesverloop

2.1 ■■■■■ is opgekomen tegen de verlening van een bouwvergunning door An Bórd Pleanála aan de als tweede genoemde andere partij (Matthews) voor de bouw van een kadaverinspectie-eenheid in Achonry, County Sligo [(Ierland)]. Een verzoek om toelating tot rechterlijke toetsing is ingediend op 24 juni 2004 en hiervoor is op 31 juli 2007 toestemming gegeven. De inhoudelijke hoorzitting op het verzoek om rechterlijke toetsing heeft plaatsgevonden [OMISSIS] [in] februari 2008. De High Court [OMISSIS] heeft op 23 april 2008 uitspraak gedaan, waarbij het verzoek van ■■■■■ om rechterlijke toetsing ongegrond is verklaard. [OMISSIS] [Ten aanzien van de kosten] heeft de High Court [OMISSIS] op 6 mei 2008 [OMISSIS] bepaald dat ■■■■■ aan An Bórd Pleanála en Matthews de

kosten in verband met het verzoek om rechterlijke toetsing dient te vergoeden ‚nadat deze zijn begroot en vastgesteld’. Een kostenbeslissing in die vorm is de gebruikelijke beslissing indien de rechter het in een bepaalde zaak passend acht om een volledige kostenveroordeling ten gunste van een partij uit te spreken. **[Or. 7]**

Hieronder wordt verder ingegaan op de procedure voor het vaststellen of begroten van die kosten. Opgemerkt dient te worden dat de kostenveroordeling enkel zag op het inhoudelijke verzoek om rechterlijke toetsing en niet op het verzoek om toelating. De betrokken kosten zijn dus bijna zeker na juli 2007 gemaakt en dus na de uiterste datum voor de omzetting van de inspraakrichtlijn.

2.2 Tegen die beslissing is toen geen hoger beroep ingesteld. Vervolgens is de vraag van de begroting van de kosten die Kohn op grond van die beslissing zou moeten betalen aan An Bórd Pleanála, overeenkomstig de procedures als vervat in de Rules of the Superior Courts (procesreglement voor de hogere gerechten) zoals van toepassing in dergelijke zaken, voorgelegd aan een functionaris van de rechter die in dit soort kwesties is gespecialiseerd, namelijk een Taxing Master van de High Court. [OMISSIS] [D]e kwestie van de kosten die eventueel aan Matthews moeten worden vergoed, is niet aan de Supreme Court voorgelegd.

2.3 In de procedure bij de Taxing Master is namens ██████ betoogd [OMISSIS] dat op grond van artikel 3, lid 8, en artikel 9, lid 4, van het verdrag van Aarhus en artikel 10 bis van de inspraakrichtlijn (thans [OMISSIS] artikel 11 van de gecodificeerde richtlijn 2011/92/EU) is vereist dat de Taxing Master er bij de vaststelling van de te vergoeden kosten voor zorgt dat de procedure niet „buitensporig kostbaar” zou worden. De Taxing Master stelde zich op het standpunt dat hij „niet bevoegd was om zich in te laten met een exercitie waarin het Ierse recht niet voorziet” en voorts dat het toepasselijke procesreglement hem niet de bevoegdheid verleende om een dergelijke toetsing te verrichten.

2.4 Daarop heeft ██████ bij de High Court beroep ingesteld tegen de beslissing van de Taxing Master van 24 juni 2010, waarbij de Taxing Master de betrokken kosten overeenkomstig de gebruikelijke regels voor de vaststelling van kosten in het kader van een kostenveroordeling door de rechter, heeft vastgesteld op ongeveer 86 000 EUR. Het beroep van ██████ tegen de beslissing van de Taxing Master was opnieuw gebaseerd op artikel 10 bis van de inspraakrichtlijn. Bij uitspraak van 11 mei 2011 heeft de High Court [OMISSIS] de vaststelling van de Taxing Master bevestigd. ██████ heeft tegen die uitspraak van de High Court beroep ingesteld bij de Supreme Court.

3. Geschil voor de nationale rechter

3.1 In essentie is de algemene kwestie die voorligt [OMISSIS] bij de Supreme Court dezelfde kwestie als door [OMISSIS] ██████ bij zowel de Taxing Master als de High Court opgeworpen. Die kwestie betreft de vraag in hoeverre de Taxing

■■■■■

Master dan wel de Court op grond van artikel 10 bis van de inspraakrichtlijn (thans artikel 11 van de gecodificeerde richtlijn) verplicht was om ervoor te zorgen dat de door ■■■■■ te vergoeden kosten niet zodanig werden vastgesteld dat de procedure daardoor „buitensporig kostbaar” zou worden in de betekenis waarin die uitdrukking in de [Or. 8] inspraakrichtlijn wordt gebruikt. In het kader van die algemene kwestie rijst echter een aantal bijkomende vragen, en over die bijkomende vragen wenst de Supreme Court de opvatting van het Hof van Justitie te vernemen.

4. Subsidiare kwesties

(a) Kwestie van het tijdsverloop

4.1 Bij deze uitspraak en beslissing is een schema gevoegd waarin een overzicht wordt gegeven van de relevante data met betrekking tot de oorspronkelijke vergunning waartegen ■■■■■ was opgekomen, alsmede van de verschillende fases in de procedures bij de rechters tegen die vergunning. In het kader van die tijdslijn rijst de eerste bijkomende vraag. Zoals daaruit blijkt, was het bestreden besluit al genomen vóór de uiterste datum voor de omzetting van de wijzigingen van richtlijn 85/337/EEG (waarbij artikel 10 bis is ingevoegd), zijnde 25 juni 2005. Evenzo was het door ■■■■■ tegen die vergunning bij de High Court ingestelde beroep ingesteld vóór de uiterste datum voor de omzetting, hoewel het, gezien het verloop van de procedure bij de High Court, zeer waarschijnlijk is dat alle kosten die aan An Bórd Pleanála moeten worden vergoed, zijn gemaakt na de uiterste datum voor de omzetting.

4.2 De Supreme Court is zich ervan bewust dat het Hof van Justitie in [zijn arrest van 7 november 2013, Gemeinde Altrip e.a., C-72/12, EU:C:2013:712, hierna: „Altrip”] heeft geoordeeld dat het in de inspraakrichtlijn vervatte vereiste om bepaalde projecten aan een milieubeoordeling te onderwerpen, van toepassing is op bestuurlijke vergunningen waarvoor de procedure vóór 25 juni 2005 was opgestart maar waarbij de vergunning na die datum is afgegeven. Het is alleszins voorstelbaar dat de uitkomst in de zaak Altrip anders was geweest indien de vergunning zelf was verleend vóór 25 juni 2005. Op basis daarvan betoogt An Bórd Pleanála dat wanneer, zoals hier, niet alleen de bouwvergunning vóór de uiterste datum voor de omzetting is verleend, maar ook de procedure waarvan de kosten in geding zijn vóór die datum is begonnen, artikel 10 bis niet van toepassing is.

4.3 ■■■■■ wijst er evenwel op dat de bouwvergunning die aan de orde was in de procedure die heeft geleid tot het [arrest van 11 april 2013, Edwards en Pallikaropoulos, C-260/11, EU:C:2013:22, hierna: „Edwards”] was verleend op 12 augustus 2003. [OMISSIS] [H]et feit dat de oorspronkelijke vergunning en het beroep dateren van vóór de uiterste datum voor de omzetting lijkt niet van invloed te zijn geweest op de beslissing van de Supreme Court van het Verenigd

Koninkrijk om vragen te stellen over de werking van artikel 10 bis ten aanzien van de in die zaak uit te spreken kostenveroordelingen. Het is mogelijk dat bijzondere kenmerken van het recht van het Verenigd Koninkrijk [**Or. 9**] voor die opvatting van belang zijn geweest. In elk geval is in de aan het Hof van Justitie gestelde prejudiciële vragen aan die kwestie geen aandacht besteed.

4.4 In die omstandigheden is de Supreme Court van oordeel dat niet duidelijk is hoe de vraag inzake het tijdsverloop moet worden beantwoord. De Supreme Court is namelijk van mening dat op die vraag verschillende antwoorden mogelijk zijn. Mogelijke antwoorden zijn:

- (a) het in artikel 10 bis bepaalde inzake de „niet buitensporig kostbaar”-eis is enkel van toepassing op juridische procedures die na de uiterste datum voor de omzetting zijn begonnen; of
- (b) het daarin bepaalde is van toepassing op alle kosten die zijn gemaakt na de uiterste datum voor de omzetting, ongeacht of de procedure waarin die kosten zijn gemaakt, is begonnen vóór of na de uiterste datum voor de omzetting; of
- (c) het daarin bepaalde is van toepassing op elke kostenveroordeling die een rechter moet geven na de uiterste datum voor de omzetting, zelfs indien de betrokken veroordeling, althans ten dele, ziet op kosten die zijn gemaakt vóór de uiterste datum voor de omzetting.

Verder is het mogelijk dat voor het antwoord op deze vraag verschillende overwegingen een rol spelen al naargelang of afzonderlijke kostenveroordelingen worden uitgesproken door verschillende rechters die in verschillende instanties over de zaak oordelen of zelfs door dezelfde rechter indien deze afzonderlijke kostenveroordelingen uitspreekt voor verschillende, op zichzelf staande aspecten van de procedure.

4.5 Duidelijk is dat die kwesties enkel potentieel van belang zijn voor deze procedure, namelijk ingeval het ook zo is dat de „niet buitensporig kostbaar”-eis van de inspraakrichtlijn hetzij rechtstreekse werking heeft hetzij door rechters van een lidstaat bij de uitlegging van hun eigen procedureregels zoveel mogelijk moet worden toegepast. Daarop heeft de tweede prejudiciële vraag betrekking. Die tweede kwestie komt echter in het geheel niet aan de orde indien, zoals An Bórd Pleanála betoogt, artikel 10 bis in dit geval niet van toepassing is vanwege de timing van deze procedures.

4.6 In dit kader wenst de Supreme Court de opvatting van het Hof van Justitie te vernemen over de volgende vraag:

„Is het in artikel 10 bis van de inspraakrichtlijn bepaalde over de „niet buitensporig kostbaar”-eis van toepassing in een geval zoals het onderhavige, waarin de in de procedure ter discussie staande bouwvergunning was verleend

■

vóór de uiterste datum voor de omzetting van die richtlijn en waarin de procedure tegen de betrokken bouwvergunning ook vóór die datum was begonnen? Zo ja, is dan het in artikel 10 bis van de inspraakrichtlijn bepaalde in verband met de „niet buitensporig kostbaar”-eis [Or. 10] van toepassing op alle tijdens de procedure gemaakte kosten of enkel op de kosten die na de uiterste datum voor de omzetting zijn gemaakt?”

(b) Rechtstreekse werking

4.7 Zoals eerder opgemerkt, speelt naast de vraag of het in de inspraakrichtlijn bepaalde over de „niet buitensporig kostbaar”-eis in deze procedure toepassing zou kunnen vinden in het licht van het tijdsverloop rond de bouwvergunning in deze zaak en het beroep daartegen, verder de vraag of die bepaling rechtstreekse werking kan hebben of althans door een rechter moet worden toegepast doordat deze zijn nationale procedures uitlegt op een wijze die zoveel mogelijk in overeenstemming is met de doelstellingen van de relevante bepalingen. In dit kader wijst de Supreme Court op de beslissing van het Hof van Justitie [arrest van 8 maart 2011, Lesoochranárske zoskupenie, C-240/09, EU:C:2011:125; hierna: „Slowaakse bruine beren”], waarin het Hof moest beoordelen of het verdrag van Aarhus zelf rechtstreekse werking zou kunnen hebben. Het Hof kwam tot het oordeel dat artikel 9, lid 3, van het verdrag geen rechtstreekse werking had. Het Hof bepaalde echter dat de betrokken nationale rechter bepaalde procesrechtelijke regels zoveel mogelijk in overeenstemming met de doelstellingen van dat artikel moest uitleggen.

4.8 In die zin kunnen er onder deze rubriek twee kwesties aan de orde komen. De eerste kwestie is [OMISSIS] of de „niet buitensporig kostbaar”-eis in de inspraakrichtlijn rechtstreekse werking heeft, zodat een rechter daaraan uitvoering moet geven, in ieder geval waar het gaat om overheidsorganen zoals de An Bórd Pleanála. Daarnaast kan op basis van de beginselen als bedoeld in de zaak van de Slowaakse bruine beren worden betoogd dat, zelfs indien de betrokken bepaling geen rechtstreekse werking heeft, een nationale rechter die in overeenstemming met zijn eigen procesrecht een discretionaire bevoegdheid uitoefent of een rechtsprekende rol vervult, verplicht kan zijn om daarbij zoveel mogelijk zodanig te handelen dat de doelstellingen van de betrokken maatregelen worden verwezenlijkt.

4.9 De Supreme Court merkt op dat, zoals betoogd door An Bórd Pleanála, de High Court of Ireland [OMISSIS] in [een uitspraak van 2006] [OMISSIS] heeft geoordeeld dat de desbetreffende bewoordingen van de inspraakrichtlijn „niet voldoende duidelijk, nauwkeurig en onvoorwaardelijk waren om daaraan rechtstreekse werking te kunnen toekennen”. Niettemin is de Supreme Court niet van oordeel dat de kwestie een *acte clair* is, reden waarom hij over deze vraag het oordeel van het Hof van Justitie wenst te vernemen.

4.10 [OMISSIS] [H]et Ierse recht inzake kostenveroordelingen in bepaalde milieuzaken is gewijzigd bij de Environmental (Miscellaneous Provisions) Act 2011 (milieuwet van 2011 houdende diverse bepalingen; hierna: „de wet van 2011”) waarin is voorzien in het uitgangspunt dat elke partij in onder die wet vallende milieuprocedures haar eigen kosten draagt, maar die ook bepaalt dat een [Or. 11] verzoeker in een dergelijke milieuzak de verliezende partij in de kosten kan laten veroordelen „voor zover die verzoeker in zijn vordering slaagt”. [In een uitspraak van 2016,] heeft de Supreme Court echter geoordeeld [OMISSIS] dat die bepaling naar nationaal recht geen terugwerkende kracht heeft. Ook dient te worden opgemerkt dat de bedoelde maatregel verder lijkt te gaan dan de minimumeisen van de inspraakrichtlijn doordat daarin is voorzien in het uitgangspunt dat een wederpartij in een onder die wet vallende zaak niet kan worden verwezen in de kosten. Het Hof van Justitie heeft in de zaak Edwards geoordeeld dat een verplichting om bepaalde kosten te vergoeden op grond van het verdrag van Aarhus en de inspraakrichtlijn is toegestaan, mits de kostenveroordeling niet tot gevolg heeft dat de procedure buitensporig kostbaar wordt. Voor zover de nationale wetgever dus verder is gegaan dan de minimumverplichtingen van de inspraakrichtlijn, kunnen dergelijke verplichtingen naar het oordeel van de Supreme Court naar nationaal recht enkel voor de toekomst van toepassing zijn. De uitspraak [van de Supreme Court uit 2016 zoals hierboven genoemd] [OMISSIS] gaat echter niet in op de vraag welke benadering gold voor de periode tussen de uiterste datum voor de omzetting van de inspraakrichtlijn in juni 2005, en de inwerkingtreding van de wet van 2011. In dat kader komen in deze procedure vragen aan de orde naar de mate waarin de betrokken bepalingen van de richtlijn rechtstreekse werking hebben dan wel ten grondslag moeten worden gelegd aan een uitlegging van het nationale procesrecht die in overeenstemming is met de doelstellingen van die bepalingen.

4.11 De Supreme Court merkt verder op dat in de zaak Edwards het uitgangspunt lijkt te zijn geweest dat de Supreme Court van het Verenigd Koninkrijk verplicht zou zijn om ervoor te zorgen dat de kostenveroordeling de procedure niet „buitensporig kostbaar” zou maken, ondanks het feit dat ter zake binnen het recht van het Verenigd Koninkrijk geen specifieke maatregelen zijn vastgesteld. Verder erkent de Supreme Court dat er een verplichting rust op rechters van een lidstaat die in de concrete omstandigheden van een geval en overeenkomstig hun nationale recht een ruime discretionaire bevoegdheid uitoefenen of veel ruimte krijgen om hun rechtsprekende rol te vervullen, om die discretionaire bevoegdheid of die uitgebreide rechtsprekende rol in een geval waarin het Unierecht aan de orde is zodanig invulling te geven, zo dat al mogelijk is, dat dit met het Unierecht strookt. In bepaalde omstandigheden kan die hoofdverplichting een rechter zodanig beperken in de uitoefening van zijn discretionaire bevoegdheid of zijn uitgebreide rechtsprekende rol dat er nog slechts één beslissing mogelijk is of een zeer gereduceerd of beperkt aantal beslissingen.

4.12 Hoewel, zoals het Hof van Justitie eerder heeft overwogen, Ierse rechters een aanzienlijke discretionaire ruimte hebben ten aanzien van

■■■■■

kostenveroordelingen en hoewel er over de uitoefening van die discretionaire bevoegdheid een grote hoeveelheid rechtspraak voorhanden is, is de Supreme Court desondanks van mening dat het mogelijk zou zijn om die discretionaire ruimte waarover een Ierse rechter in het common-law-systeem ten [Or. 12] opzichte van kostenveroordelingen beschikt, zodanig uit te leggen dat de rechter verplicht is kostenveroordelingen te beperken tot een niveau waarmee ervoor wordt gezorgd dat de procedure niet buitensporig kostbaar wordt, indien mocht blijken dat, gelet op alle omstandigheden van het geval, een dergelijke benadering volgens het Unierecht nodig is.

4.13 Op basis daarvan wenst de Supreme Court het oordeel van het Hof van Justitie te vernemen over de volgende vraag:

„Is een nationale rechter die een ruime discretionaire ruimte heeft bij de tegen een verliezende partij uit te spreken kostenveroordeling, bij gebreke van een door de betrokken lidstaat vastgestelde specifieke maatregel ter omzetting van artikel 10 bis van de inspraakrichtlijn, verplicht om, indien hij in een procedure als bedoeld in die bepaling een kostenveroordeling overweegt, ervoor te zorgen dat een dergelijke veroordeling niet tot gevolg heeft dat de procedure ‚buitensporig kostbaar’ wordt, hetzij omdat de betrokken bepalingen rechtstreekse werking hebben, hetzij omdat de rechter van de betrokken lidstaat zijn nationale procesrecht zoveel mogelijk zodanig dient uit te leggen dat de doelstellingen van artikel 10 bis worden verwezenlijkt?”

(c) Definitief karakter

4.14 Ingeval de antwoorden op de vragen (a) en (b) hierboven voor ■■■■■ gunstig uitvallen, rijst nog een aantal vragen die betrekking hebben op het definitieve karakter van de reeds uitgesproken kostenveroordeling. In dit verband dient te worden ingegaan op bepaalde aspecten van het nationale recht. Ten eerste [OMISSIS] zijn de onderscheiden rollen van een rechter en een Taxing Master in Ierland vergelijkbaar met die van een rechter en een Cost Officer waarnaar door de Supreme Court van het Verenigd Koninkrijk in zijn uitspraak in de zaak Edwards is verwezen. Het is met andere woorden aan de rechter om te beslissen over de principiële vraag of er een kostenveroordeling moet worden uitgesproken en, zo ja, of die moet worden bepaald op een bedrag dat een vergoeding vormt voor alle door de betrokken partij gemaakte kosten, dan wel of dat bedrag in enig opzicht dient te worden beperkt. Normaal gesproken is de taak van een Taxing Master er bij een volledige kostenveroordeling toe beperkt om het bedrag vast te stellen van de redelijkerwijs gemaakte kosten van een partij ten gunste van wie een rechter een kostenveroordeling heeft uitgesproken, waarbij hij rekening dient te houden met zaken als de marktconforme tarieven van advocaten of deskundigen. Indien een rechter echter in overeenstemming met vaste rechtspraak beslist dat een partij geen recht heeft op een volledige kostenvergoeding, ([bijvoorbeeld] omdat de betrokken partij weliswaar heeft gewonnen maar punten heeft opgeworpen die de proceskosten aanzienlijk hebben opgedreven maar

waarop die partij geen gelijk heeft gekregen), dan dient de rechter aan te geven hoe met dat gegeven rekening is gehouden om te komen tot een passende kostenveroordeling. Een rechter kan in zulke omstandigheden bijvoorbeeld voor slechts een percentage van de totale kosten een kostenveroordeling uitspreken of op andere wijze die kosten beperken, bijvoorbeeld door **[Or. 13]** uitsluiting van uitgaven voor een deskundige wiens verklaring betrekking had op een punt waarop die voor het overige winnende partij niet in het gelijk is gesteld.

4.15 Een beslissing op het principiële niveau van de vraag of een partij recht heeft op een kostenvergoeding (hetzij alle redelijkerwijs gemaakte kosten hetzij enige beperking daarvan) is normaal gesproken dus definitief (behoudens hoger beroep) indien de betrokken rechter voor die kosten een kostenveroordeling uitspreekt. De taak van de Taxing Master is eenvoudigweg om het bedrag van de aldus uitgesproken kostenveroordeling te begroten in termen van concrete geldsommen.

4.16 Daaruit volgt dat het naar nationaal recht niet aan een Taxing Master is om het totaalbedrag waarvoor een kostenveroordeling is uitgesproken, lager vast te stellen dan het bedrag aan kosten dat de winnende partij ten gunste van wie een volledige kostenveroordeling is uitgesproken, redelijkerwijs heeft gemaakt. Daaruit volgt evenzeer dat de High Court overeenkomstig het nationale recht in het kader van zijn rechterlijke toetsing normaal gesproken niet de bevoegdheid zou hebben om een beslissing van een Taxing Master te wijzigen op grond dat deze de kosten niet op een lager niveau heeft vastgesteld dan de redelijke kosten van de betrokken partij. In dat kader zou een Taxing Master uiteraard wel gehouden zijn de kosten te verlagen voor zover en op de wijze als bepaald door de rechter die de kostenveroordeling als zodanig heeft uitgesproken. Wanneer hij dat doet, vervult een Taxing Master echter eenvoudigweg precies de vaststellingsrol die hem in de proceduregels en in de specifieke kostenveroordeling van de rechter is toebedeeld. Aangezien een Taxing Master in het kader van een dergelijke exercitie zou handelen in overeenstemming met de aan zijn functie eigen bevoegdheden, zou er normaal gesproken naar nationaal recht geen grondslag zijn om in te grijpen in een voor het overige juiste vaststelling door een Taxing Master van de kosten, wanneer wordt gesteld dat de totale hoogte van de kosten moet worden verlaagd anders dan op basis van de oorspronkelijke kostenveroordeling van de rechter.

4.17 Zoals reeds opgemerkt, heeft ████████ geen hoger beroep ingesteld tegen de oorspronkelijke kostenveroordeling van de High Court. Daaruit volgt dat de Taxing Master naar nationaal recht terecht het standpunt heeft ingenomen dat hij niet bevoegd was om af te wijken van de gebruikelijke exercitie waarbij eenvoudigweg de redelijke kosten worden vastgesteld die de An Bórd Pleanála heeft gemaakt bij zijn verweer tegen het verzoek om rechterlijke toetsing, tenzij het om Unierechtelijke redenen noodzakelijk is om dat recht anders uit te leggen. Evenzo heeft de High Court, met hetzelfde voorbehoud, naar nationaal recht

■■■■■

terecht geoordeeld dat er geen grond was om de beslissing van de Taxing Master nietig te verklaren.

4.18 Evenwel rijst naar het oordeel van de Supreme Court de vraag of de Taxing Master dan wel de rechter naar Unierecht geacht moet worden gehouden te blijven om hun bevoegdheden zodanig uit te oefenen dat de uiteindelijk geldende kostenveroordeling [Or. 14] tegen ■■■■■ de procedure niet buitensporig kostbaar maakt. Tegen die benadering pleit het argument dat er een definitieve kostenveroordeling tegen ■■■■■ voorligt waaraan de [High] Court op geen enkele wijze voorwaarden heeft verbonden en waartegen geen hoger beroep is ingesteld. Gegeven het beginsel van onherroepelijkheid zou dan kunnen worden betoogd dat ■■■■■ niet meer de mogelijkheid heeft om die veroordeling nogmaals te laten beoordelen. Hiertegen pleit weer dat, wat de Taxing Master betreft, zijn rol erin bestaat een beslissing te vellen over de hoogte van de kosten, en dat dit dus veronderstelt dat hij bij het vervullen van die rol verplicht is om ervoor te zorgen dat wordt voldaan aan eventuele toepasselijke eisen van artikel 10 bis. Indien het antwoord op die vraag luidt dat de Taxing Master op grond van het Unierecht inderdaad verplicht is om dergelijke aspecten in aanmerking te nemen, dan zou dat betekenen dat de High Court de beslissing van de Taxing Master ten onrechte niet nietig heeft verklaard, omdat de Taxing Master in dat geval tot een als onjuist te beschouwen toepassing van het recht is gekomen. Dat zou op zijn beurt betekenen dat het hoger beroep van ■■■■■ bij de Supreme Court gegrond zou moeten worden verklaard. Daarnaast rijst, zelfs indien niet geoordeeld kan worden dat het Unierecht de Taxing Master een dergelijke rol heeft toebedeeld, de vraag of de rechter, zolang hij nog enige bevoegdheid over deze kwestie (hier in de vorm van een verzoek om rechterlijke toetsing van de beslissing van de Taxing Master) heeft, zelf zodanig moet handelen dat gevolg wordt gegeven aan de doelstellingen van artikel 10 bis.

4.19 Naar de opvatting van de Supreme Court is het antwoord op deze vragen niet duidelijk, en de Supreme Court zal het Hof van Justitie daarom verzoeken om zijn oordeel over de volgende vraag:

„Indien er geen voorwaarden zijn verbonden aan een kostenveroordeling en deze bij gebreke van hoger beroep naar nationaal recht als definitief en onherroepelijk zou worden aangemerkt, vereist het Unierecht dan dat

- (a) een Taxing Master die overeenkomstig het nationale recht is belast met de taak om de hoogte van de door een winnende partij redelijkerwijs gemaakte kosten te begroten; dan wel
- (b) een rechter die wordt verzocht een beslissing van die Taxing Master te toetsen

desondanks verplicht is om af te wijken van normaal gesproken toepasselijke maatregelen van nationaal recht en daarbij de hoogte van de kostenveroordeling

zodanig vast te stellen dat ervoor wordt gezorgd dat de betrokken kosten de procedure niet buitensporig kostbaar maken?”

5. Vragen

5.1 Is het in artikel 10 bis van de inspraakrichtlijn bepaalde over de „niet buitensporig kostbaar”-eis van toepassing in een geval zoals het onderhavige, waarin de in de procedure ter discussie staande bouwvergunning was verleend vóór [Or. 15] de uiterste datum voor de omzetting van die richtlijn en waarin de procedure tegen de betrokken bouwvergunning ook vóór die datum was begonnen? Zo ja, is dan het in artikel 10 bis van de inspraakrichtlijn bepaalde in verband met de „niet buitensporig kostbaar”-eis van toepassing op alle tijdens de procedure gemaakte kosten of enkel op de kosten die na de uiterste datum voor de omzetting zijn gemaakt?

5.2 Is een nationale rechter die een ruime discretionaire ruimte heeft bij de tegen een verliezende partij uit te spreken kostenveroordeling, bij gebreke van een door de betrokken lidstaat vastgestelde specifieke maatregel ter omzetting van artikel 10 bis van de inspraakrichtlijn, verplicht om, indien hij in een procedure als bedoeld in die bepaling een kostenveroordeling overweegt, ervoor te zorgen dat een dergelijke veroordeling niet tot gevolg heeft dat de procedure „buitensporig kostbaar” wordt, hetzij omdat de betrokken bepalingen rechtstreekse werking hebben, hetzij omdat de rechter van de betrokken lidstaat zijn nationale procesrecht zoveel mogelijk zodanig dient uit te leggen dat de doelstellingen van artikel 10 bis worden verwezenlijkt?

5.3 Indien er geen voorwaarden zijn verbonden aan een kostenveroordeling en deze bij gebreke van hoger beroep naar nationaal recht als definitief en onherroepelijk zou worden aangemerkt, vereist het Unierecht dan dat

- (a) een Taxing Master die overeenkomstig het nationale recht is belast met de taak om de hoogte van de door een winnende partij redelijkerwijs gemaakte kosten te begroten; dan wel
- (b) een rechter die wordt verzocht een beslissing van die Taxing Master te toetsen

desondanks verplicht is om af te wijken van normaal gesproken toepasselijke maatregelen van nationaal recht en daarbij de hoogte van de kostenveroordeling zodanig vast te stellen dat ervoor wordt gezorgd dat de betrokken kosten de procedure niet buitensporig kostbaar maken?

Bijlage

25 juni 2003: Datum van de inspraakrichtlijn

- 30 april 2004: Besluit van An Bórd Pleanála
- 24 juni 2004: Procedure aangevangen
- 25 juni 2005: Datum voor de omzetting van de inspraakrichtlijn
- 31 juli 2007: Toestemming gegeven [voor rechterlijke toetsing door de High Court]
- 13-21 februari 2008: Terechzitting bij [de High Court] [OMISSIS]
- [23 april 2008]: Uitspraak ten gronde van [de High Court] [OMISSIS]
- 6 mei 2008: Kostenveroordeling door J. ■■■■■ tegen ■■■■■ [Or. 16]
- 18 mei 2009: Kosten begroot
- [OMISSIS]
- 24 juni 2010: Beslissing van de Taxing Master
- 11 mei 2011: Uitspraak van [de High Court op het verzoek om rechterlijke toetsing van de beslissing van de Taxing Master] [OMISSIS]
- 8 juni 2011: Beslissing van [de High Court] [OMISSIS] waarbij onder meer geen kostenveroordeling wordt uitgesproken ten aanzien van het [verzoek om toetsing van de beslissing van de Taxing Master] [OMISSIS]
- 20 juni 2012: Ierland ratificeert het verdrag van Aarhus [OR. 17]

THE SUPREME COURT

[OMISSIS]

Uitspraak van Justice Clarke, gewezen [op 24 februari 2017]. [Or. 18]

1. Inleiding

1.1 Het lijkt mij niet overdreven om te zeggen dat de common-law-rechters van Ierland en het Verenigd Koninkrijk hebben geworsteld met de toepassing van de kostenregeling als vervat in het verdrag van Aarhus en de betrokken Uniemaatregelen die zijn vastgesteld om daaraan binnen het Europese recht uitvoering te geven (oorspronkelijk artikel 10 bis van richtlijn 85/337/EEG zoals ingevoegd bij richtlijn 2003/35/EG, thans artikel 11 van de gecodificeerde richtlijn 2011/92/EU).

1.2 Dit hoger beroep betreft bepaalde kwesties in verband met de hoogte van de kosten waarin [REDACTED] kan worden veroordeeld [OMISSIS], rekening houdend met het Unierecht dat gelet op alle omstandigheden van het geval van toepassing kan zijn.

1.3 [De Supreme Court besteedt vervolgens aandacht aan een kwestie van nationaal procesrecht, namelijk of een hoorzitting vereist was in het kader van het hoger beroep bij de Supreme Court. Hij komt tot het oordeel dat, aangezien het nodig is om een aantal vragen aan het HvJEU voor te leggen, een hoorzitting niet was vereist. Hij zet verder de redenen uiteen voor zijn opvatting dat een hoorzitting de regel moeten blijven in praktisch alle inhoudelijke hoger beroepen. De besproken onderwerpen zijn niet van belang voor de gestelde vragen] [OMISSIS]

1.4 [OMISSIS] [Or. 19] [OMISSIS]

2. [OMISSIS]

2.1 [OMISSIS]

2.2 [OMISSIS]

2.3 [OMISSIS]

2.4 [OMISSIS] [Or. 20] [OMISSIS]

2.5 [OMISSIS]

■

3. [OMISSIS]

3.1 [OMISSIS]

3.2 [OMISSIS] **[Or. 21]** [OMISSIS]

3.3 [OMISSIS]

3.4 [OMISSIS]

3.5 [OMISSIS]

3.6 [OMISSIS] **[Or. 22]** [OMISSIS]

4. [OMISSIS]

4.1 [OMISSIS]

4.2 [OMISSIS]

4.3 [OMISSIS] **[Or. 23]** [OMISSIS]

4.4 [OMISSIS]

4.5 [OMISSIS] **[Or. 24]**

4.6 [OMISSIS]

5. Slotsom en verwijzing

5.1 [OMISSIS] [D]e Court heeft besloten om enkele vragen aan het HvJEU voor te leggen. Het document dat de Court wenst te verzenden aan het HvJEU is bij deze uitspraak bijgevoegd. [OMISSIS]